

השובר את הפועלים פרק שביעי בבא מציעא

צא.

עין משפט
גור מוצה

לא שאדם רשאי להמיר. רישא דמנמי' הכל ממירין אחד האנשים ואחד הנשים ומפרש ואולי דהאי הכל ממירין לא שהאדם רשאי להמיר אלא יש בהן כח לתפוס בתמורה דיעוד: ופוגע את הארבעים. משום לא יחליפנו (ויקרא כ) והא הכל דייבור בעלמא הוא ולקי. אלמא

HebrewBooks.org © Moznanim Publishers. No commercial use allowed.

לא שאדם רשאי להמיר אלא אשאם המיר מומר ופוגע את הארבעים אלל הא מני ר' יהודה היא דאמר בלא שאין בו מעשה לוקין עליו ומי מצית מוקמת לה בר' יהודה והא קתני רישא יהב כל ממירין אחד האנשים ואחד הנשים והוינן בה הכל לאתויי מאי לאתויי יורש ודלא בר' יהודה דאי בר' האמר יורש אינו ממיר יורש אינו סומך האי תנא סבר לה כוותיה בחרא ופליגי עליה בחרא ת"ר דהחוסם את הפרה ודש בה לוקה ומשלה ד' קבין לפרה וג' קבין לחמור והוא אינו לוקה ומת ואינו לוקה ומשלה אמר אביי הא מני ר"מ היא דאמר לוקה ומשלה רבא אמר איתנן אסרה תורה ואפילו בא על אמו רב פפא אמר משעת משיכה איחייב לה בזמנותיה ומילקא לא לקי עד שעת חסימה אמר רב פפא הני מילי בעו מינאי דבי רב פפא בר אבא ופשטי להו לאיסורא חרא כהלכתא וחדא דלאו כהלכתא בעו מינאי מהו ללוש את העיסה בחלב ופשטי להו לאיסורא כהלכתא דתניא אין לשון את העיסה בחלב ואם ליש כל הפת כולה אסורה מפני הרגל עבירה כיוצא בו אין משין את התנור כאלוה ואם מש כל הפת כולה אסורה עד שיסיק את התנור ואיך בעו מינאי מהו להכניס מין ושאינו מינו לדיד ופשטי להו לאיסורא דלאו כהלכתא דאמר שמואל ב ובמנאפים עד שיראו כדרך המנאפים ובכלאים עד שיכניסו כמכחול בשפופרת מתיב רב אחבוי בר אמי אילו נאמר בהמתך לא תרביע הייתי אומר לא יאחו אדם הבהמה בשעה שעולה עליה זכר ת"ל כלאים לאו מכלל דכלאים אחוזה נמי לא מאי אחוזה הכנסה ואמאי קרי לה אחוזה לישנא מעליא אמר רב יהודה ימין במינו מותר להכניס כמכחול בשפופרת ואפילו משום פריצותא ליבא מ"ט בעבדתיה שריד מתיב רב אחבוי בר אמי אילו

עקימת שפמים שאדם מוגד בשפתו מעשה הוא: ר' יהודה היא. בכמה דוכתי מיימין לה (מכות דף ט) לא תומרו ממנו והגומר ממנו עד בקר בזה הכתוב ליתן עשה אחר לא מעשה לומר שאין לוקין עליו ענין שנתק לעשה הוא. טעמא דכא הכתוב הא לאו הכי לוקי המומיר ואע"ג דאין בו מעשה: לאהוי יורש. שאם המיר בקרבן אציו לאחר מיתת אציו מומר: יורש אינו ממיר. ואם המיר אינו מומר עוממא מפרש בתמורה ברש פ"ק (דף ט): ג' קבין לחמור. כך שיערו חכמים אכילתו: הי"ג והא אין לוקה ומא ואין לוקה ומשלה. דהוה לכו שמי רשעים וכתיב (דברים כה) כדו רשעתו: ר"מ היא. במס' מכות (דף ט). מעידין אנו על איש פלוני שחייב לחזירו מתמים זון לוקין ומשלמיס אס ומנאלו זוממין: רבא אמר אסתן אסרה סורה אפילו בא על אמו. ונתן לה טלה באסתן אסתן הוא ואסור לקרבן דאתנן סתמא כתיב (דברים כו) ליש אמו ול"ש פניה. ואע"ג דאי תבעה ליה דיינא קמן טל איסתני לא מחייבין ליה דהא קס ליה דבריה מנייה כי יהביה ניהלה אסתן הוא אלמא אפילו במקום מיתת נמי רמו תשלומין עליה אלא שאין כח לעשו בשמים אבל ידי שמים לא יא על שישלם דאי לא רמו תשלומין עליה כי יהביה ניהלה מי הוא אסתן מתנה בעלמא הוא דיהיב לה וגבי חוסס נמי תשלומין רמו עליה אלא שאין כח בצ"ד לעשו שמים ויכין דרמו תשלומין עליה לא יא ידי חוצתו עד שישלם. אי נמי א"י תפיס לא מפקינ מנייה כך שמעתי מפי מורי הוקן ויש דוגמתו בצ"ד צפרק מרובה (דף ט): ושא מפורש יתור יהיבא לי מורי רחיה על זה: רב פפא אמר. חייבי נמי מחייבין ליה לשלומי דאינן באין כחוד דמשעת משיכה איחייב ליה בזמנותיה: כל הפס אסורה. ואפילו לאכלה במלח: מפני

הגהות הב"ח

(א) גמי רבא אמר בבא לצאת ידי שמים אסתן אסרה. י"ב זה גמי מוס: (ב) שם דלמר שמואל במנאפים כ"ל ואת ר' מנא: (ג) ה"ס ד"ה בנא ובי וא"ת מהו מישלם וקאמר בבא לצאת ידי שמים איתא בפרק הורוע דף קל ע"ב תנא תני ישלם ולא אמרת דלמדת חסידות:

גלוין הש"ס

רש"י רבא אמר רבא אי תפיס לא שפיקין: ע"י כטורי אפן מנייה באמי ששם דף י"ב ד"ה נפש ובק"ו החוסס רב"י כח:

מוסף רש"י

לא שאדם רשאי להמיר. לכתיב לא ימיר (תמורה ב) לכתיב לא יחליפנו, ורשאי הכי קאמר הכל דין תמורה שנתק בה, והא דמי ברישא סו ממירין ואחריכיה ליה סו לפרשי לא שהאדם רשאי כי ולא נקט ברישא לטון קלה הכל ממירי תמורתם הן שנתק, לטון התנאים הוא זה. כמו הכל שחסינן הכל הוא חסינן, הלכך שאלה הכל שחסינן להאריך לא שיהי התנא את לשונו (תמורה ב). אלא שאם המיר מומר, תפס מנאפים וממירין קדשות ומסמך ותמורה ב). וסופא את הארבעים. משום לאו דלא אתנן אסתן אסרה תורה. להביא לבית המקדש לכל מה, ואפילו בא על אמו. ונתן לה על גב חמנה אסרה, ואף על גב דאי לא היה יחיד לא ניהלה והא אלו תבעה ליה דינא לא אמרינן ליה קיים לה תנאה, דהא מתיב בנפשיה הוא (ב"ב ט). אין לשין את העיסה בחלב. כל ימות הגסה שלא יאכל בשר עמה (פסחים ז). מפני הרגל עבירה. שלא יאכל הפס עם הבשר (תבואה צה). אין משין. לטון טח (פסחים ז). עד שיראו כדרך המנאפים. שניהנו עינן יאוף שוכנין בקירוב בשר ויהיגס כדרך תשמיש (תבואה ז). לישנא מעליא. שנתוה דעך נקי הודע לספר בלשון נקי העינים (א). מין במינו. בהרעית במה. מותר להכניס. מותר לאדם להכניס בידים אחר אחר, כמכחול בשפופרת. מוחל הוא קיסם שמניסן בשפופרת, קנה שמואל צבחה, והקיסם קרי מכחול על שם שמתלין בו (ט"ז). כעבדתיה טורי. לכו על מלכמו ושוכה כההיר (שם).

יהודה קאמר אמאי לא דייק נמי ממילתיה דהתראת ספק שמה התראה כדדייק רבי יוחנן אלא קאמר התם דסבר לה כאדך דרבי יהודה דאמר לא שמה התראה אלא ודאי משמע דסבר הכי וצפ"ג דשזעות (דף כה). נמי פריך מהתם דרבי יוחנן אדר' יוחנן משמע דאליבא דנפשיה פליגי וי"ל דריש לקיש לא פטר הכא אלא אליבא דמאן דבעי לאו שיש בו מעשה אבל איהו ודאי סבר כר' יהודה והא קאמר בסמוך הא מני ר' יהודה היא ר' יהודה היא וסבירא ליה כוותיה:

הא מני ר"מ היא דאמר לוקה ומשלה. ומנייה דלא שמעינן ליה לר"מ אלא צפ"ק דמכות (דף ד). ושם ד"ה לוקין גבי עדים זוממין והתם ליה לר"מ ממונליא שם רע דלוקה ומשלה ופריך מה למנליא שם רע שכן קנס ומשני סבר לה כרבי עקיבא דאמר עדים זוממין קנסא היא א"כ הכא דהוה ממונא מנלן דלוקה ומשלה וי"ל דהא דלרבנן אין לוקה ומשלה היינו מכדי רשעתו דכתיב גבי עדים זוממין דרשינן מנייה משום רשעה אחת אמה מחייבו ואי אמה מחייבו משום שמי רשעות אצל ר"מ דסבר דעדים זוממין קנסא הוא יליף ממונליא שם רע דלוקין ומשלמין א"כ מו ליכא לדידיה לאוקמי כדי רשעתו אלא במיתה ומלקות ומהיכא נילף דלא ילקה ומשלה ולה"ק דככל דוכתא אית ליה לר"מ לוקה ומשלה וא"ת והא אכתי איכא לאוקמי כר"מ כדי רשעתו במלקות ומונן כגון דבבדי דמסהדי עדות שקר קרעו שיראין של שום אדם דהיי תשלומים אינם קנס וליכא נילף ממונליא שם רע וי"ל דלית לן לאוקמי קרא דואי אמה מחייבו משום ד' רשעות אלא בשניהם מחמת עדות שקר ולהכי אלא מתוקמת בזמנן ומלקות דכתיב רשעות מחמת עדות שקר לוקה ומשלה ולהכי לא מתוקמת אלא במיתה ומלקות: בבא מציעא י"ד שמים. וא"ת דלממיר צפרק בן סורר ומורה

תורה אור השלם

1 את דקתי תשמרו בדמיתך לא תרביע כלאים שדרך לא תורע כלאים ויגדו כלאים שעשנו לא יעלה ע"ק: ויקרא יט ט

חייבין לזאת ידי שמים וי"ל דהם לא ראו לזאת ידי שמים אלא היו צבורין שצדין חייבין להחזיר ולכן לא קבליהו וא"ת מהו מני ישלם ואת אמרת דלמדת חסידות שנו כאן וי"ל דישלם משמע טפי לשון חיוז ממשלם אי נמי התם פריך משום דאפילו לזאת לא שמים אינו חייב אבל הכא דחייב לזאת ידי שמים חויבא מעליא הוא ושפיר קתני משלם ועוד ר"י פי' שם מתוך הסוגיא דה"ק תנא מני ישלם דברי ר"א ורבנן פליגי עליה ואי מדת חסידות קאמר לא הו פליגי עליה: אסתן אסרה תורה אפי"ו בא ע"א אמו. דעיקר אסתן בעריות כתיב דזונה מחייבי כריתות היא ובתמורה נמי (פ"ק דף ה) גמרין תועבה מעריות וי"מ דנפקא לן מדתניא ציבמות (דף ט): יכול אף אסתן כלב ומחיר זונה ת"ל גם שניהם שנים ולא ד' ומדליתרביק קרא למעט אסתן כלב אפי"ו דרובע צבחה קס ליה צדכיה מנייה ש"מ דאתנן אסרה תורה אפילו בא על אמו ואין נראה דמי כתיב ד' ולא ד' שניהם כתיב וימא ד' ולא ג' ולא אחי למועטי אלא מחיר זונה וא"ת והא איכא לאוקמא קראי צבומר הי"ק טלה זה ותבעלי לבנך או לבצרך דלא קיים ליה צדכיה מנייה וי"ל דאית (סג).

לן לאוקמא קרא צבחה דהיינו שהצובע נותן וא"ת דאתנן אינו נאסר אלא דקדאי צבחה צעעת צבחה דאמר צפ" בתרא דע"ז (סג). אלא בא עליה ואח"כ נתן לה מותר א"כ היכי מוכח דאתנן דחייב לזאת ידי שמים אפי"ו דקס ליה צדכיה מנייה והא משמע בצבחה (ב"מ דף ט) ושם ד"ה אילו) דחלר קני ליה קנין גמור אפילו יבא ליה לו יחשז אתנן אלא מתנה אם לא היה חייב לזאת ידי שמים כשאנינה צבחה: ואם מש כל הפת בורה אסורה עד שיוסק התנור. ממה ליה לי עד שיוסק בקינות סגי דמו לא הוא אלא כניט בר נ"ט ושרי כמו (חולין דף ק"א): דגים שעלו בצקערה דמותר לאכלן צבחה ושם מפורש: ופשטי יהו לאיסורא דלא כהלכתא דאמר שמואל ב'. תימה לר"י היכי מוכח משמואל דליכא איסורא דשמואל לא איירי אלא מדאורייתא דומיא דמנאפין עד שיראו כדרך המנאפין אין הבנשה א"א. תימה כיון דלא איירי קרא אלא בכלאים מנלן לאסור הכנסה מין לא היה אדם נהרג מעולם: ע"י מ"י במינו נמי אחיזה אין הבנשה א"א. תימה כיון דלא איירי קרא אלא בכלאים מנלן לאסור הכנסה מין לא איירי קרא ליה לתנא דאפילו מין במינו אסורה מושמרת מכל דבר רע דריש מנייה צפ"ק דע"ז (דף כ): שלא יאסור אדם לא בתמור ולא בתמורה לא בחזיר ולא בחזירה לא בעוף ולא בעופפת בשעה שנוקקין זה לזה ולהכי מוקי לא תרביע באחיזה בשם אינו ענין: